

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

1. Να εξηγήσεις τη χρήση των σημείων στίξης στα παρακάτω σημεία του κειμένου:

- α. Τα πάντα – από το να του μάθω ένα μουσικό όργανο που ξέρω ή μια ξένη γλώσσα, μέχρι να του κάνω παρέα ένα «δύσκολο» βράδυ ή να τον βοηθήσω στην κηπουρική. [μονή παύλα και εισαγωγικά, 2η παράγραφος]
- β. Η ιδέα είναι απλή: οι άνθρωποι έχουν μια σειρά από δεξιότητες τις οποίες η οικονομία της αγοράς υποτιμά, ακριβώς διότι βρίσκονται σε αφθονία. [άνω κάτω τελεία, 3η παράγραφος]
- γ. Τα τελευταία χρόνια, επίσης, έχουν ανοίξει και ... παραρτήματα Τραπεζών Χρόνου [αποσιωπητικά, 4η παράγραφος]
- δ. Ο θεσμός έχει κατορθώσει να προσελκύσει ανθρώπους κοινωνικά αποκλεισμένους, όπως ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, ανθρώπους χαμηλού εισοδήματος, μετανάστες, κ.ά. [κόμματα, 5η παράγραφος]

15327

Απάντηση

- α. η μονή παύλα δηλώνει επεξήγηση/ διευκρίνιση και τα εισαγωγικά («δύσκολο βράδυ») δηλώνουν μεταφορική χρήση της γλώσσας
- β. η άνω και κάτω τελεία δηλώνει επεξήγηση
- γ. τα αποσιωπητικά δηλώνουν έκπληξη ή αιφνιδιασμό
- δ. τα κόμματα (ασύνδετο σχήμα) δηλώνουν παράθεση παραδειγμάτων με συντομία

2. Να αποδώσεις τον ρόλο των ακόλουθων σημείων στίξης στο νόημα του Κειμένου 1:

- α. της διπλής παύλας και του ερωτηματικού στο χωρίο: «Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα;» (1^η παράγραφος]
- β. της άνω και κάτω τελείας στο χωρίο: «Στην περίπτωση των διαδικτυακών μέσων τα πράγματα είναι διαφορετικά: καταναλωτές του προϊόντος είναι αναγκαστικά ...» (2^η παράγραφος]
- γ. των εισαγωγικών στο χωρίο: «Ειδήσεις χωρίς εικόνα «θάβονται» σε μερικά δευτερόλεπτα στο τέλος των δελτίων» (3^η παράγραφος]
- δ. των κομμάτων στο χωρίο: «Ο αναγνώστης ενημερώνεται άμεσα – μέσα σε ελάχιστα λεπτά – για την είδηση που αυτός επιθυμεί, πληροφορείται για προηγούμενα γεγονότα, έχει στη διάθεσή του απεριόριστο οπτικοακουστικό υλικό, αναλύσεις από άπειρες πηγές, αρθρογραφία...» (3^η παράγραφος]

14545

Απάντηση

- α. διπλή παύλα = σχόλιο, δευτερεύουσα πληροφορία / ερωτηματικό = προβληματισμός, απορία,
- β. άνω και κάτω τελεία = επεξήγηση,
- γ. εισαγωγικά = μεταφορά,
- δ. κόμματα = παράθεση πληροφοριών, ασύνδετο σχήμα,

3. «ριάλιτι σόου», «εξομολογητικά», «παιχνίδι»: Να σχολιάσεις τη χρήση των εισαγωγικών στις παραπάνω λέξεις ή φράσεις του Κειμένου 1.

Αποσπάσματα του κειμένου:

Μετά τα κοινωνικά «ριάλιτι σόου», τα αποκαλούμενα και «εξομολογητικά», όπου οι συμμετέχοντες μετατρέπουν την ιδιωτική τους ζωή σε θέαμα, αναζητώντας με τον τρόπο αυτό λύση στα προβλήματά τους (επιδίδονται δηλαδή σε ένα είδος ψυχολογικού στριπτίζ), σειρά στα τηλεοπτικά κανάλια έχει το «BigBrother». Στη χώρα μας η επιτυχία του «BigBrother» είναι δεδομένη. Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες παρακολουθούν το «παιχνίδι» και συμμετέχουν τηλεφωνικά, καθότι τελικός κριτής είναι το κοινό, το οποίο και αποφασίζει ποιος τελικά θα είναι ο νικητής.

15184

Απάντηση

«ριάλιτι σόου»: αγγλική έκφραση που αποδίδει το περιεχόμενο του ψυχαγωγικού προγράμματος, το οποίο εξελίσσεται σε πραγματικό χρόνο.

«εξομολογητικά»: έκφραση που χαρακτηρίζει αυτά τα ψυχαγωγικά παιχνίδια με ειρωνική διάθεση, καθώς δεν εξομολογείται κανείς μπρος σε χιλιάδες τηλεθεατές.

«παιχνίδι»: η λέξη χρησιμοποιείται ως παράφραση της πραγματικής έννοιας του παιχνιδιού, διότι οι συνθήκες και οι διαδικασίες του δεν παραπέμπουν σε κανένα είδος ψυχαγωγικού παιχνιδιού

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

4. Στα παραπάνω χωρία του Κειμένου 1 να εξηγήσεις τη χρήση των σημείων στίξης με κριτήριο την πρόθεση κάθε φορά της κειμενογράφου.

- α. ... έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων (1^η παράγραφος)
- β. ... να «αναλωθούν» (1^η παράγραφος)
- γ. -κι αυτό συμβαίνει συχνά. (1^η παράγραφος)

δ. (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) (1^η παράγραφος)

ε. - κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας – (2^η παράγραφος)

Οι αλλαγές στην τεχνολογία των μέσων επικοινωνίας και η επιτάχυνση στην ειδησεογραφική διαδικασία έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων. Μια πτυχή αυτής της τάσης είναι η αναφορά «γεγονότων» που, πολύ απλά, δεν είναι αλήθεια, εξαιτίας της πίεσης να διαδοθούν με ταχύτητα παρά να «αναλωθούν» χρόνος και πηγές για να ελεγχθούν τα στοιχεία. Ένα άλλο στοιχείο είναι η κατασκευή ιστοριών που «πουλάνε» και οι οποίες προέρχονται από κομμάτια που μπορεί να είναι ακριβή. Μια σειρά γεγονότων μπορούν να συνδεθούν και να οδηγήσουν σε ένα ψέμα -κι αυτό συμβαίνει συχνά. Οι δημοσιογράφοι εκπαιδεύονται να ελέγχουν την ακρίβεια αυτών που μπορεί να ονομάζουμε «συστατικά» μιας ιστορίας. Αλλά αυτό είναι εντελώς διαφορετικό από το να ρωτάμε εάν η ιστορία είναι μια ακριβής απεικόνιση της πραγματικότητας, η οποία θα αξίζει να της δοθεί χώρος και θα προσελκύσει αναγνώστες και θεατές. Αγνοούν, απορρίπτουν και αποκλείουν με αδίστακτο τρόπο κάθε στοιχείο που δεν υποστηρίζει την ιστορία. Πράγματι, ελάχιστοι δημοσιογραφικοί οργανισμοί (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) έχουν την πολυτέλεια ή την τάση να θέτουν ευρύτερα και πιο γενικά ερωτήματα για τη σημασία των ιστοριών. Και ακόμα και αυτοί οι οργανισμοί υποτάσσουν συνήθως τα ερωτήματά τους αυτά στις απαιτήσεις της αφήγησης μιας ιστορίας που θα είναι εύκολο για το κοινό να την κατανοήσει.

[...] Έτσι, καθώς η προσφορά των ειδήσεων αυξάνεται, υπάρχει ένας πιο ανελέητος αγώνας να προσελκύσουν την προσοχή του κοινού μακριά από τον θόρυβο των άλλων μέσων ενημέρωσης -κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας-, που αδημονούν να προσελκύσουν μέσα από κραυγές και ψιθύρους τα μέλη του κοινού. Σε ένα τέτοιο καταπιεστικό κλίμα, οι προβλέψιμες και συναρπαστικές ειδήσεις σχετικά με προσωπικές αποτυχίες πουλάνε πιο εύκολα παρά οι πολύπλοκες ατελέσφορες αφηγήσεις. Συνεπώς, τα ιδιωτικά παραπτώματα αποτελούν καλύτερες ιστορίες από την πολιτική.

15261

Απάντηση

α. ...έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων (1^η παράγραφος) → με τη χρήση της διπλής τελείας (ή άνω κάτω τελείας) προεξαγγέλλεται εμφαιτικά η επόμενη ονομαστική φράση (διόγκωση των διαδόσεων), που εξηγεί ποια είναι η «άλλη τάση» στη δημοσιογραφία.

β. ...να «αναλωθούν» (1^η παράγραφος) → τα εισαγωγικά περικλείουν τη λέξη «αναλωθούν», γιατί η συγγραφέας τη χρησιμοποιεί με μεταφορική σημασία, επιδιώκοντας να καυτηριάσει/ ειρωνευτεί έμμεσα

το γεγονός ότι θεωρείται κατανάλωση/ σπατάλη χρόνου και ενέργειας η αναζήτηση της αλήθειας στη δημοσιογραφία.

γ. -κι αυτό συμβαίνει συχνά. (1η παράγραφος) → η κειμενογράφος σχολιάζει την προηγούμενη περίοδο λόγου· προσθέτει το σχόλιό της μετά την παύλα, γιατί αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο.

δ. (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) (1η παράγραφος) → η κειμενογράφος συμπληρώνει τα λεγόμενά της με ένα σχόλιο εντός παρενθέσεων, για να διευκρινίσει ότι αποτελεί πολυτέλεια η εξακρίβωση της σημασίας μιας είδησης, ακόμη και για τους μεγάλους δημοσιογραφικούς οργανισμούς

ε. - κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας – (2η παράγραφος) → διακόπτεται η κανονική ροή του λόγου, ώστε να προσθέσει η κειμενογράφος μια απαραίτητη, κατά τη γνώμη της, πληροφορία σχετικά με τις πηγές ενημέρωσης της κοινής γνώμης, η οποία συμπληρώνει τα λεγόμενά της.

5. Στο Κείμενο 1 συναντάμε πέντε (5) παρένθετες λέξεις, φράσεις ή και νοήματα. Να τις/τα εντοπίσεις και να δικαιολογήσεις τη χρήση τους από τον συγγραφέα.

Τα ΜΜΕ δομώντας μιαν άλλη πραγματικότητα, αυτή της πληροφορημένης και ενημερωμένης κοινωνίας, αυτοαναγορεύονται σε καθρέφτη ή εικόνα. Πόσο βέβαιοι είμαστε, όμως, ότι όλα τα στοιχεία και τα σχόλια που γράφονται κι ακούγονται συγκροτούν την πραγματικότητα κι ότι δεν υπάρχουν «κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα»; Από την άλλη πλευρά, η εικόνα «της κοινωνίας της εικόνας» αναδεικνύει μια κοινωνία που φαίνεται να έχει παραδοθεί στις εικόνες που παράγουν οι άλλοι και καταναλώνει η ίδια. Ποια άραγε μηνύματα -και σε ποιους ακριβώς- εκπέμπει ο κόσμος των εικόνων της ανέμελης ζωής, της άθλιας ζωής, των πετυχημένων και των αποκλεισμένων, των απαθών και των ψυχοπαθών (Βιθυνός, 1998); Υπάρχει απώλεια του πραγματικού, μια σχέση ανάμεσα στην αναπαράσταση και στο γεγονός, με συνέπεια η αναπαράσταση να καθίσταται τελικά πραγματικότητα και το κοινωνικό να βιώνεται φαντασιακά.

Η κοινωνική κατασκευή μπορεί να προβάλλει είτε συναινετική εικόνα της κοινωνίας (συμφωνία σε κοινές αξίες, αποδεκτό life style) είτε συγκρουσιακή (π.χ., γενικευμένο φόβο λόγω εγκληματικότητας). Η νομιμοποιημένη βία, η δραματοποιημένη βία ή η «εύθυμη βία», δηλαδή, το περιπετειώδες θέαμα χωρίς θανάτους προσώπων, δημιουργούν ένα πλαίσιο κοινωνικού συμπεριφορισμού (behaviorism), όπου η εκμάθηση και η συμμόρφωση συνιστούν απαρέγκλιτους κανόνες. Βλέπουμε τον κόσμο, όπως μας τον περιγράφουν, σε βαθμό μάλιστα που αφενός, αν κάποιος λέει συχνά «έτσι φαίνεται να 'ναι τα πράγματα», στο τέλος το πιστεύει κι ο ίδιος κι αφετέρου η πιθανολογούμενη γνώμη της πλειοψηφίας να γίνεται αποδεκτή από τους υπόλοιπους, για να μη νιώθουν απομονωμένοι κοινωνικά.

Αυτή η σύγχυση εξωτερικής μορφής συνείδησης και υποκειμενικών νοημάτων δίνει την εντύπωση ότι συν-ένοχοι στην κατασκευή της πραγματικότητας είναι τόσο οι αφηγητές όσο και οι αναγνώστες/ ακροατές/ τηλεθεατές (ακόμη κι αν καλύπτονται και οι μεν και οι δε πίσω από τις μεταμοντέρνες συμβολικές κατασκευές).

16816

Απάντηση

Πέντε παρένθετες λέξεις, φράσεις ή και νοήματα και δικαιολόγηση της χρήσης τους:

- (Βιθυνός, 1998), 1η παράγραφος: βιβλιογραφική αναφορά, έχει πληροφοριακό χαρακτήρα.
- (συμφωνία σε κοινές αξίες, αποδεκτό life style), 2η παράγραφος: επεξήγηση της έννοιας της «συναινετικής κοινωνίας».
- (π.χ., γενικευμένο φόβο λόγω εγκληματικότητας), 2η παράγραφος: επεξήγηση νοήματος με παραδείγματα.
- (behaviorism), 3η παράγραφος: ξενόγλωσση απόδοση ειδικού επιστημονικού (κοινωνιολογικού) όρου.
- (ακόμη κι αν καλύπτονται και οι μεν και οι δε πίσω από τις μεταμοντέρνες συμβολικές κατασκευές), 3η παράγραφος: αξιολογική κρίση/σχόλιο του συγγραφέα.

6. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι αρθρογράφοι χρησιμοποιούν εισαγωγικά σε τρεις περιπτώσεις. Τι επιδιώκουν να πετύχουν στην καθεμία ξεχωριστά;

Με την τεχνολογία 6ης γενεάς (6th Generation – 6G) να σχεδιάζεται ήδη στα μεγάλα ερευνητικά κέντρα του πλανήτη, είναι ώριμο να πούμε ότι η επόμενη δεκαετία θα είναι μια περίοδος κατά την οποία θα δούμε τεχνολογικά «άλματα». Υπολογίζεται ότι περίπου δέκα χρόνια έχουμε μπροστά μας πριν την ολοκλήρωση των σχεδιασμών και την πλήρη εμπορική εκμετάλλευση των τεχνολογιών 6G. Βέβαια, [...], ο πλανήτης ήδη «τρέχει» προς την επόμενη Ψηφιακή Εποχή. Και οι προβλέψεις φέρνουν τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης πλέον σε τεράστια κλίμακα, με καινοτόμες εφαρμογές, εναέρια δίκτυα, αυτοματοποιήσεις, νέες «έξυπνες πόλεις», γρήγορες αποφάσεις κ.λπ.

16760

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Απάντηση

- «άλματα»: μεταφορά με την οποία τονίζεται η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας.
- «τρέχει»: προσωποποίηση του πλανήτη με δρομέα που κινείται ταχύτατα προς την επομένη ψηφιακή εξέλιξη.

- «έξυπνες πόλεις»: απόδοση στα ελληνικά του όρου «smart cities», με τον οποίο προσωποποιούνται οι πόλεις και τους αποδίδεται ο χαρακτηρισμός του ευφυούς. Μεταφορικός λόγος για να τονιστούν οι νέες ψηφιακές ιδιότητες που θα αποκτήσουν οι πόλεις προς όφελος των κατοίκων τους.

7. Να αιτιολογήσεις τη χρήση των εξής σημείων στίξης στις παραπάνω φράσεις –προτάσεις της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1: των εισαγωγικών στην πρώτη, των αποσιωπητικών στη δεύτερη, του ερωτηματικού στην τρίτη, της παρένθεσης στην τέταρτη και της παύλας στην πέμπτη περίπτωση.

- «πρώτη ύλη»,
- μια αγωνία χωρίς διδασκαλία...,
- θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν;
- (αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ),
- το κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις

Απόσπασμα

Η «πρώτη ύλη» των νέων κοινωνιών μαραζώνει, παγιδεύεται, ασφυκτιά, συντρίβεται από την αποκάλυψη της ουτιδανής¹ παρουσίας της. Οι μεγαλόθυμες² φιλοδοξίες της εποχής της ανάπτυξης εξέπεσαν. Οι αγορές διευρύνθηκαν, οι κερδοσκόποι πλήθυναν, η ζωή συρρικνώθηκε στο παρόν, ένα παρόν χωρίς βαρύτητα, που κινείται αλλά δεν προχωρεί. Έναν κόσμο χωρίς ιδεώδες, μια αγωνία χωρίς διδασκαλία... Μήπως οι μεγάλοι της Ευρώπης να ξανασκεφθούν ότι αυτή η ήπειρος της κοινής μας μοίρας, όπου οι νέοι υφίστανται τις ίδιες διαδικασίες αποσύνθεσης, θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν; Αν εξετάσουν το κόστος του αποκλεισμού τους από την αξιοπρεπή εργασία, όχι μόνο το οικονομικό (αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ), αλλά και το κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις;

15182

Απάντηση

- «πρώτη ύλη»: μεταφορικός λόγος, εννοεί τους νέους.
- μια αγωνία χωρίς διδασκαλία...: αδιέξοδο χωρίς υποστήριξη για εξεύρεση λύσης, τονίζεται η απογοήτευση των νέων, η απόγνωση που δημιουργεί η όλη κατάσταση που περιγράφεται.

¹ανάξιας λόγου, αυτής που δε διαθέτει σπουδαιότητα ή κύρος.

²μεγαλόψυχες, εντυπωσιακές.

- θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν; Ρητορικό ερώτημα, προτείνει την αυτονόητη λύση, δημιουργεί στον αναγνώστη προβληματισμό για την ανάγκη να γίνονται αντικείμενο προσοχής οι αγωνίες και τα προβλήματα των νέων.
- (αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ): πρόσθετη πληροφορία που αποτυπώνει με οικονομικά μεγέθη το πρόβλημα.
- κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις; εξηγούνται και επιτονίζονται οι πολύ σοβαρές συνέπειες του αποκλεισμού των νέων από την αγορά εργασίας που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Ο τόνος γίνεται πιο δραματικός και δημιουργείται στοχαστικό ύφος λόγου.

8. Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με τα σημεία στίξης στο έντονα σκιασμένο παράθεμα: «ποτέ –μα, ποτέ!-»;

«Από τότε δούλεψα με όλων των ειδών τους ανθρώπους και όλων των ειδών τους εργοδότες. Έκανα πολλές δουλειές, αλλά από εκείνη τη συζήτηση με τον πατέρα μου και μετά, **ποτέ –μα, ποτέ!-** δεν θεώρησα ότι το όποιο αξίωμα στην επαγγελματική μου ζωή θα μπορούσε να γίνει το μέτρο της ίδιας μου της υπόστασης. Και κυρίως, ποτέ δεν έβαλα την ασφάλεια που θα μου προσέφερε η οποιαδήποτε δουλειά, πάνω από την αξία της οικογένειας και του σπιτιού μου»

15368

Απάντηση

Η χρήση σημείων στίξης:

- δίνει έμφαση στην απόφασή της κοπέλα
- δείχνει αυτοπεποίθηση, σιγουριά και συνέπεια

9. Να εξηγήσεις τη λειτουργία της διπλής παύλας στην 1^η παράγραφο και των εισαγωγικών σε δύο περιπτώσεις στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εδώ και αιώνες οι χώροι εργασίας σήμαιναν κάτι σταθερό: ένα σύνολο ανθρώπων οι οποίοι δούλευαν συγχρόνως ως φυσικές παρουσίες. Από τα εργαστήρια της Αναγέννησης μέχρι τα γραφεία του 19ου αιώνα, ένα γραφείο ήταν συνήθως ένας χώρος, ένα κτίριο ή ένα δωμάτιο όπου οι άνθρωποι εργάζονταν πίσω από ένα τραπέζι. Το γράψιμο επιστολών –ένας ασύγχρονος τρόπος επικοινωνίας, ο οποίος αποτελούσε ζωτικό

εργαλείο εμπορίου για πολλούς αιώνες – ήταν πολύ αργό για την καθημερινή συνεργασία. Για τις περισσότερες εργασίες γραφείου, ο συγχρονισμός (και ο συγχρωτισμός³) ήταν ο μοναδικός τρόπος.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, ειδικά στην Αμερική, οι γραφιάδες, οι σημερινοί υπάλληλοι δούλευαν σε μικρούς χώρους που ονομάζονταν «σπίτια καταμέτρησης». Οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνταν περίεργοι τύποι οι οποίοι δεν έκαναν «πραγματική δουλειά». Αλλά η οικονομική ανάπτυξη είχε άλλα σχέδια: Οι μεγάλες ιστορικές μετατοπίσεις από τις βιομηχανίες στις οικονομίες της πληροφορίας, αλλά και η οργάνωση του χώρου εργασίας, εννόησαν το συγκεκριμένο σύστημα δουλειάς και οι υπάλληλοι άρχισαν να κυριαρχούν στο εργατικό σώμα. Τα κτίρια γραφείων εξελίχθηκαν σε χώρους με ορθολογική κατάτμηση, σχεδιασμένα τόσο για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όσο και για την ενίσχυση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

16802

Απάντηση

Στην 1η παράγραφο η διπλή παύλα περιλαμβάνει μια παρενθετική πληροφορία, η οποία, ωστόσο, συνιστά ένα ουσιώδες σχόλιο που αφορά το υποκείμενο, δηλαδή έναν από τους κύριους όρους της περιόδου. Το σχόλιο αυτό αξίζει να το πληροφορηθεί ο αναγνώστης, εφόσον συμβάλλει σημαντικά στην ολοκλήρωση του νοήματος. Συγκεκριμένα, με τη διπλή παύλα προσδιορίζεται τι είναι το γράψιμο επιστολών και εξηγείται ο ρόλος του ως εργαλείου εμπορίου κατά το παρελθόν.

Στη δεύτερη παράγραφο τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται 2 φορές:

- Στην πρώτη περίπτωση («σπίτια καταμέτρησης») αποδίδουν έναν ειδικό όρο του παρελθόντος που δεν χρησιμοποιείται πια. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει το στοιχείο της ορολογίας.
- Στη δεύτερη περίπτωση («πραγματική δουλειά») αποδίδουν μια στερεότυπη αντίληψη παλαιότερης εποχής για την προσφορά των υπαλλήλων γραφείου. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει την (απροσδόκητη σήμερα) υποτίμηση της δουλειάς γραφείου, δίνοντάς της ειρωνική χροιά.

10. Να προσδιορίσεις τι δηλώνουν τα σημεία στίξης στις ακόλουθες φράσεις του Κειμένου 1:

α. τα εισαγωγικά: «επαγγελματικοί κόσμοι εκτός κανόνων» (1η παράγραφος),

β. τα εισαγωγικά: «απομυθοποίηση» (2η παράγραφος),

γ. η παρένθεση: (καθώς και για μεγάλη αναγνωρισιμότητα) (4η παράγραφος).

³ επαφή μεταξύ ανθρώπων στον ίδιο χώρο, συναναστροφή

1^η Σε γενικές γραμμές, η καλλιτεχνική εργασία και οι κανόνες λειτουργίας των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων συνιστούν γρίφο και πρόκληση για τους κοινωνικούς επιστήμονες, και ειδικότερα για όσους ασχολούνται με την κοινωνιολογία των επαγγελμάτων, καθώς για την καλλιτεχνική εργασία τείνει να επικρατεί η εικόνα μιας ανώτερης δραστηριότητας, ενώ τα καλλιτεχνικά επαγγέλματα γίνονται αντιληπτά ως «επαγγελματικοί κόσμοι εκτός κανόνων».

2^η Βεβαίως, εμπειρικές μελέτες των τελευταίων χρόνων, κοινωνιολογικής κυρίως προέλευσης, συνέβαλαν στην «απομυθοποίηση» της καλλιτεχνικής εργασίας και των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων, αναδεικνύοντας τις συνθήκες άσκησής τους. Οι εργασιακές συνθήκες για τους καλλιτέχνες είναι τις περισσότερες φορές πολύ δύσκολες, δεδομένου ότι η αυτοαπασχόληση, η μερική απασχόληση, η περιοδική εργασία, η απασχόληση σε πολλούς εργοδότες κ.λπ. είναι οι κυρίαρχες μορφές οργάνωσης της εργασίας. Αυτή η κατάσταση συνοδεύεται και από υψηλά ποσοστά ανεργίας, συνέπεια κυρίως του γεγονότος ότι σχεδόν σε μόνιμη βάση η προσφορά καλλιτεχνών ξεπερνά τη ζήτηση στην αγορά εργασίας. [...]

4^η Δύο είναι οι συνηθισμένες κατηγορίες κινήτρων που ωθούν κάποιον στο να ασκήσει ένα επάγγελμα. Αφενός η προσδοκία για αυξημένα κέρδη και αφετέρου οι μη οικονομικές ανταμοιβές που προκύπτουν από την άσκησή του. Στην περίπτωση των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων μπορεί η προσδοκία για αυξημένα κέρδη (καθώς και για μεγάλη αναγνωρισιμότητα) να λειτουργεί ως κίνητρο κατά την ένταξη σε μια καλλιτεχνική αγορά εργασίας. Ωστόσο, ακόμη και αν δεχτούμε αυτό το κίνητρο, η ίδια η εργασιακή πραγματικότητα και το χαμηλό επίπεδο των μέσων αμοιβών το θέτουν υπό αμφισβήτηση, ιδίως όταν πρόκειται για την παραμονή σε ένα καλλιτεχνικό επάγγελμα. Σε αυτήν την περίπτωση προέχουν κυρίως οι μη οικονομικές ανταμοιβές της καλλιτεχνικής εργασίας, όπως οι ψυχολογικές και κοινωνικές ανταμοιβές, οι ελκυστικές συνθήκες εργασίας, ο μη επαναλαμβανόμενος, εναλλασσόμενος χαρακτήρας της δουλειάς κ.λπ.

16833

Απάντηση

Λειτουργία σημείων στίξης στο Κείμενο 1:

- α. τα εισαγωγικά: «επαγγελματικοί κόσμοι εκτός κανόνων» (1η παράγραφος): μεταφορά, για να τονιστεί η ελευθερία που παρέχουν τα καλλιτεχνικά επαγγέλματα,
- β. τα εισαγωγικά: «απομυθοποίηση» (2η παράγραφος): μεταφορά, με την οποία αναδεικνύονται οι δυσκολίες των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων,
- γ. η παρένθεση: (καθώς και για μεγάλη αναγνωρισιμότητα) (4η παράγραφος): προσθήκη ενός επιπλέον κινήτρου που η συντάκτρια θεωρεί ότι ωθεί τα άτομα να επιλέξουν ένα καλλιτεχνικό επάγγελμα.

11. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 αξιοποιούνται επανειλημμένα τα εισαγωγικά. Να εντοπίσεις πέντε διαφορετικές περιπτώσεις χρήσης τους και να προσδιορίσεις τον ρόλο τους κάθε φορά.

Σε αρκετά εγχειρίδια του «σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού», όπως και σε άλλα συναφή κείμενα, γίνεται λόγος για «σωστό» επαγγελματικό προσανατολισμό. Με τον όρο «σωστό» εννοείται συνήθως πληρότητα στις πληροφορίες που δίδονται για τις υφιστάμενες σπουδές και κατευθύνσεις, όπως και πληροφορίες για τα επαγγέλματα, που έχουν «προοπτική», δηλαδή «ζήτηση» στην αγορά εργασίας. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι το ζήτημα της επαγγελματικής επιλογής σχετίζεται μόνο με τις πληροφορίες και την ποιότητά τους. Μια δεύτερη ανάγνωση όμως ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις επιλογές σπουδών που κάνει η μαθητιώσα νεολαία σε επίπεδο πανεπιστημίου σημαίνει ότι εφορμάται περισσότερο από αναζήτηση μιας «σίγουρης» θέσης, παρά στην όποια εκπλήρωση ονείρων ή ανιδιοτελών φιλοδοξιών. Αν σ' αυτά τα ζητήματα προσθέσουμε και τη διάσταση του φύλου με την έννοια ότι και επιλογές επηρεάζει, αλλά και την μετέπειτα επαγγελματική εξέλιξη, τότε, κατά τη γνώμη μας, ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός μπορεί να εμπλουτιστεί και να βοηθήσει τη μαθητεύουσα νεολαία προς τις κατευθύνσεις, που όχι μόνο χρειάζεται μια μελλοντική κοινωνία, αλλά κυρίως που η νεολαία μπορεί και θέλει να κατευθυνθεί αναζητώντας όχι μόνο την σίγουρη επαγγελματική προοπτική, αλλά την προοπτική μιας ζωής με «νόημα» και ουσία.

17068

Απάντηση

Οι περιπτώσεις χρήσης των εισαγωγικών και ο ρόλος τους στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1:

- του «σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού»: τίτλος εγχειριδίων,
- για «σωστό» επαγγελματικό προσανατολισμό: χρήση της λέξης μέσα στα εγχειρίδια Σ.Ε.Π., αλλά και αποστασιοποίηση της συγγραφέα από τη σημασία που δίνει ο πολύς κόσμος στη λέξη,
- Με τον όρο «σωστό»: λέξη προς ορισμό,
- επαγγέλματα, που έχουν «προοπτική»: λέξη όπως παρατίθεται στα εγχειρίδια Σ.Ε.Π. και χρησιμοποιείται ευρέως, που ακολούθως σχολιάζεται ερμηνευτικά από τη συγγραφέα,
- δηλαδή «ζήτηση» στην αγορά εργασίας: λέξη που χρησιμοποιείται ευρέως,
- από αναζήτηση μιας «σίγουρης» θέσης: λέξη όπως χρησιμοποιείται ευρέως αλλά και αποστασιοποίηση της συγγραφέα από τη σημασία που δίνει ο πολύς κόσμος στη λέξη, μεταφορική απόδοση της λέξης,
- μιας ζωής με «νόημα» και ουσία: λέξη που χρησιμοποιείται μεταφορικά και ως συνώνυμη με τη διπλανή της (ουσία).

12. Να εξηγήσεις τη λειτουργία του θαυμαστικού, των εισαγωγικών και της παύλας αντίστοιχα στις παρακάτω φράσεις του Κειμένου 1.

- ...τη στιγμή που ο μέσος όρος των συνολικά 21 ευρωπαϊκών χωρών που ερευνήθηκαν βρίσκεται κοντά στο 50%! (παράγραφος 2),
- «Είναι σα να ξεκινάς την καριέρα [...] μακριά από τις εξελίξεις» σχολιάζει η Κατερίνα Διαμαντοπούλου (παράγραφος 3),
- ...ώστε να μη θεωρηθούν από τους ανωτέρους τους μη παραγωγικές ή μη αφοσιωμένες στην εργασία τους – κάτι που μελλοντικά μπορεί να τις κάνει να χάσουν κάποια προαγωγή ή και τη θέση τους (παράγραφος 4).

17110

Απάντηση

- τη στιγμή που ο μέσος όρος των συνολικά 21 ευρωπαϊκών χωρών που ερευνήθηκαν βρίσκεται κοντά στο 50%!: χρήση θαυμαστικού > έντονο συναίσθημα / έκπληξη / αγανάκτηση / ειρωνεία,
- «Είναι σα να ξεκινάς την καριέρα σου από την αρχή, καθώς, όταν φεύγεις από μια δουλειά για κάποια χρόνια, φεύγεις μακριά από τις εξελίξεις» σχολιάζει η Κατερίνα Διαμαντοπούλου: χρήση εισαγωγικών > αυτούσια παράθεση λόγων ενός προσώπου,
- ώστε να μη θεωρηθούν από τους ανωτέρους τους μη παραγωγικές ή μη αφοσιωμένες στην εργασία τους – κάτι που μελλοντικά μπορεί να τις κάνει να χάσουν κάποια προαγωγή ή και τη θέση τους: χρήση παύλας > προσθήκη συμπληρωματικών / εξηγηματικών πληροφοριών με τη μορφή σχολίου/αξιολογικής κρίσης της αρθρογράφου.

13. Να εξηγήσεις τη λειτουργία των εισαγωγικών στις παρακάτω φράσεις του Κειμένου 1.

- θα τα λέμε στο «skype» (τίτλος),
- το «Διπλό βιβλίο» του Δημήτρη Χατζή (παράγραφος 1),
- «μην κλαις, βρε μαμά, θα μιλάμε στο σκάιπ» (παράγραφος 3):

17113

Απάντηση

- θα τα λέμε στο «skype» (τίτλος): ξένος όρος,
- το «Διπλό βιβλίο» του Δημήτρη Χατζή (παράγραφος 1): τίτλος λογοτεχνικού βιβλίου,
- «μην κλαις, βρε μαμά, θα μιλάμε στο σκάιπ» (παράγραφος 3): αυτούσια παράθεση λόγων άλλων.

14. Να προσδιορίσεις τι δηλώνουν τα σημεία στίξης στις ακόλουθες φράσεις του Κειμένου 1:

- α. τα εισαγωγικά: «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου (2η παράγραφος),
- β. η παρένθεση: (οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό) (3η παράγραφος)
- γ. τα εισαγωγικά: η εργασία που «καταβροχθίζει τη ζωή» (4η παράγραφος).

19586

Απάντηση

- α. τα εισαγωγικά: «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου (2η παράγραφος): επιστημονικός όρος
- β. η παρένθεση: (οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό) (3η παράγραφος) : επεξήγηση, διευκρίνιση του οικείου περιβάλλοντος που προηγείται
- γ. τα εισαγωγικά: η εργασία που «καταβροχθίζει τη ζωή» (4η παράγραφος): μεταφορική χρήση της γλώσσας.

15. Να ερμηνεύσεις τη χρήση των σημείων στίξης στον τίτλο του Κειμένου 1 («Burn-out: Όταν η δουλειά μάς φτάνει... στα άκρα») . Να συνθέσεις έναν δικό σου, νοηματικά ισοδύναμο τίτλο, με κυριολεκτική χρήση της γλώσσας.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19750

Απάντηση

Στον τίτλο του Κειμένου 1 («Burn-out: Όταν η δουλειά μάς φτάνει... στα άκρα») εντοπίζουμε δύο σημεία στίξης: την «άνω και κάτω στιγμή / διπλή τελεία» (:) και τα «αποσιωπητικά» (...). Το πρώτο σημείο συνοδεύει τον όρο «Burn-out» και ουσιαστικά δηλώνει ότι το υπόλοιπο του τίτλου («Όταν η δουλειά μάς

φτάνει... στα άκρα), δίνει μια ερμηνεία αυτού του όρου, στην προκειμένη μάλιστα περίπτωση με συνυποδήλωση. Για αυτήν ακριβώς τη μεταφορική χρήση της γλώσσας μάς προετοιμάζουν τα αποσιωπητικά: Η δουλειά μάς φτάνει... στα άκρα (μεταφορά). Τα αποσιωπητικά δηλώνουν με έμμεσο και υπαινικτικό τρόπο το μήνυμα του τίτλου, ότι δηλαδή η εργασία σήμερα συχνά εξουθενώνει τα άτομα. Με κυριολεκτική χρήση της γλώσσας ο ίδιος τίτλος θα μπορούσε να είναι:

Burn-out: Η δουλειά μάς εξουθενώνει (κουράζει στον μέγιστο βαθμό).

16. Να ερμηνεύσεις τη χρήση της μονής παύλας και των αποσιωπητικών στο χωρίο:

«Ο Στουλτζ πραγματοποίησε ολόκληρη την πτήση - έπρεπε. Εγώ ήμουν απλά μια αποσκευή, όπως ένας σάκος πατάτες... Ίσως κάποια μέρα να το δοκιμάσω μόνη», θα δηλώσει μετά την προσγείωση».

20145

Απάντηση

Με τη μονή παύλα («- έπρεπε») εκφράζεται ένα σχόλιο της Αμέλια, η οποία - παρά την απογοήτευσή της - αποδέχεται ότι ο πιλότος τήρησε τη συμφωνία τους, και έκανε αυτό που ήταν υποχρεωμένος - βάσει και της εμπειρίας του - για την ασφάλεια της πτήσης.

Με τα αποσιωπητικά («όπως ένας σάκος πατάτες...») υποδηλώνεται η συναισθηματική φόρτιση της Αμέλια, η οποία φαίνεται αγανακτισμένη για τη θέση που της επεφύλαξε ο συν-ταξιδιώτης. Ωστόσο, σιωπά και δεν εκφράζει περαιτέρω τα αρνητικά της συναισθήματα, καθώς - έστω και έτσι - κατάφερε να γίνει η πρώτη γυναίκα που διέσχισε πετώντας τον Ατλαντικό. Τα επόμενα βήματα ήταν στα όνειρά της και στο χέρι της, και προφανώς σε αυτό το στάδιο δεν καταδέχεται να παραπονείται άμεσα με τα λόγια της, παρά μόνο υπαινικτικά.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17. Να προσδιορίσεις τι δηλώνουν τα σημεία στίξης στις ακόλουθες φράσεις του Κειμένου 1:

- α. τα εισαγωγικά: «Μπαλάντα του Ναραγιάμα» (1^η παράγραφος),
- β. η διπλή παύλα: —«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»— (2^η παράγραφος)
- γ. η παρένθεση: (η ζωή του) (3^η παράγραφος).

14567

Στην «Μπαλάντα του Ναραγιάμα», μια 70χρονη ανεβαίνει στην κορυφή ενός βουνού για να ξεψυχήσει, με απώτερο στόχο ο θάνατός της να επιτρέψει την επιβίωση ενός νεότερου και πιο παραγωγικού μέλους της κοινότητας. Η ταινία του Σοχέι Ιμαμούρα αναφέρεται σε μια παλαιά ιαπωνική πρακτική που έχει τις ρίζες της σε περιόδους ξηρασίας και λιμού και επέβαλε μια «εθελούσια διακοπή τού εγώ» των γηραιών και εξασθενημένων ατόμων προς όφελος των νέων.

Ο όρος *Ubasute* —«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»— αποδίδει σήμερα τη σύγχρονη όψη της εθιμοτυπικής αυτής πρακτικής, η οποία επανέρχεται στο προσκήνιο με κάθε νέα φυσική καταστροφή ή έκτακτη κρίση. Η αφήγηση, ωστόσο, που νομιμοποιεί την απομάκρυνση και την εξόντωση του «περιττού Άλλου» δεν αφορά μονάχα τη μακρινή Ανατολή, αλλά και τις γειτονιές της Ευρώπης. Κι όμως, οι ηλικιωμένοι στη σύγχρονη εποχή θα έπρεπε να βιώνουν την «κορύφωση της ύπαρξής τους». Τα γηρατειά θα έπρεπε να εκλαμβάνονται ως επίγευση μιας ζωής γεμάτης και όχι ως ασθένεια. Έτσι, τα σημάδια του γήρατος δεν θα αντιμετωπίζονταν ως μειονεξίες που καθιστούν τους ανθρώπους αδύναμους και εξαρτώμενους. Ως γνωστόν, η παγίωση των διακρίσεων σε βάρος μιας ομάδας επιτυγχάνεται σε ένα πρώτο επίπεδο χάρη στον ρόλο της γλώσσας. Ο χώρος που καταλαμβάνουν τα «πολυκαιρισμένα σώματα-καταναλωτές συντάξεις» στο λεκτικό πεδίο είναι ένας χώρος επιφορτισμένος με ενοχή, κόπωση και σιωπή.

Πόσο είναι εφικτό να μην εγκλωβιζόμαστε στον κυρίαρχο λόγο που επενεργεί στην ταυτότητα των ηλικιωμένων ατόμων νομιμοποιώντας τον εξοστρακισμό τους; Ποιοι θα είναι οι «αυριανοί γέροντες», τα νέα σώματα που θα εξοστρακιστούν; Μπορούμε, άραγε, να κοιτάζουμε πέρα από τη βιολογική όψη και να δούμε τα πρόσωπα των ηλικιωμένων πίσω από τα στερεότυπα; Πώς μπορεί η ζωή ενός πληθυσμού να εκπέσει από την κατηγορία του ανθρώπινου και να μην είναι πια (η ζωή του) άξια οδύνης; Το ερώτημα είχε θέσει η Judith Butler στο κείμενο «Βία, Πένθος, Πολιτική» σε σχέση με το πώς κάποιες αφηγήσεις νομιμοποιούν τον διαχωρισμό εκείνων που πρέπει να ζήσουν από εκείνους που μπορούμε να αφήσουμε να πεθάνουν.

Απάντηση

- α. τα εισαγωγικά: «Μπαλάντα του Ναραγιάμα» (1η παράγραφος): περιλαμβάνουν τον τίτλο ταινίας.
- β. η διπλή παύλα: —«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»— (2η παράγραφος): διακόπτει τη ροή του λόγου, ώστε να επεξηγήσει τον όρο *Ubasute*, ο οποίος προηγείται.
- γ. η παρένθεση: (η ζωή του) (3η παράγραφος): περικλείει το υποκείμενο «η ζωή του» του ρήματος «να μην είναι». Αποτελεί συμπλήρωση που θα μπορούσε να παραλειφθεί, καθώς εννοείται από την προηγούμενη πρόταση. Η αρθρογράφος το επαναλαμβάνει, γιατί το θεωρεί σημαντικό ως έννοια και επιδιώκει να το τονίσει, προσδίδοντας μάλιστα έναν δραματικό τόνο στο ερώτημα που θέτει.

18. Ποιο σημείο στίξης χρησιμοποιεί κατά κύριο λόγο ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο («Υπάρχουν ορισμένοι ...μόνο όσων είναι αρτιμελείς!») του Κειμένου 1; Να εξηγήσεις τη λειτουργικότητα αυτής της επιλογής ως προς απόδοση του προβληματισμού του κειμένου και τη διέγερση του ενδιαφέροντος του αποδέκτη του μηνύματος.

Υπάρχουν ορισμένοι οι οποίοι θεωρούν ότι είναι πιο λογικό το να καθόμαστε στα σπίτια μας εμείς, τα άτομα με αναπηρία, από το να κυκλοφορούμε, πόσο μάλλον σε διάφορους εργασιακούς χώρους! Ότι αυτό δεν είναι για μας - αυτό πιστεύουν! Φυσικοποιείται δηλαδή η αναπηρία ως μη αξιοβίωτη κατάσταση, που δεν έχει καμία σχέση με τον χώρο της εργασίας! Που δεν μπορεί δηλαδή να συνδεθεί με την παραγωγικότητα και την εργασιακή αποδοτικότητα, που για κάποιους είναι «ιδιότητες» μόνο όσων είναι αρτιμελείς!

15201

Απάντηση

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το θαυμαστικό, για να εκφράσει με αποφασιστικό τρόπο την έντονη ανησυχία και την αγανάκτησή του για όσους θεωρούν ότι τα ανάπηρα άτομα δεν πρέπει να έχουν πρόσβαση στον εργασιακό χώρο και δεν αντιμετωπίζονται ισότιμα. Στην τελευταία περίπτωση μάλιστα είναι έκδηλη η ειρωνεία προς όσους πιστεύουν ότι αυτό είναι δικαίωμα μόνο των αρτιμελών. Με αυτή την επιλογή πετυχαίνει να διεγείρει το ενδιαφέρον του αποδέκτη του μηνύματος και να αφυπνίσει για τη σοβαρότητα του θέματος.

19. Να δικαιολογήσεις τη χρήση των σημείων στίξης στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1:

- *Έτσι, στους πολιτισμούς δυτικού τύπου ακούγονται πολύ συχνά φράσεις ή δηλώσεις του τύπου «τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα» (1η παράγραφος)*
- *Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; (2η παράγραφος)*
- *που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό περιβάλλον (3η παράγραφος)*

15239

Απάντηση

- «τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα» (1η παράγραφος): τα εισαγωγικά περικλείουν αυτούσια τα λόγια κάποιων ανθρώπων, που διατυπώνουν στερεοτυπικές αντιλήψεις

- Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; (2η παράγραφος): ερωτηματικό· η ερωτηματική πρόταση δηλώνει απορία ή/και προβληματισμό.
- που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό περιβάλλον (3η παράγραφος): τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται, για να υπογραμμίσουν τη μεταφορική διάσταση της λέξης που περικλείουν.

20 . Να προσδιορίσεις τη σκοπιμότητα της χρήσης των παρακάτω σημείων στίξης στο Κείμενο 1:

- «άτομο με αναπηρία είναι κάθε άτομο με κινητικό ή αισθητηριακό ή νοητικό ή ψυχικό πρόβλημα ή χρόνιο πρόβλημα υγείας (π.χ. μεσογειακή αναιμία)». (1^η παράγραφος: τα εισαγωγικά)
- Με την έννοια αυτή όλοι είμαστε εν δυνάμει ανάπηρα άτομα! (1^η παράγραφος: το θαυμαστικό)
- με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ.) (1^η παράγραφος: η παρένθεση)
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η στρατηγική της, «Ευρώπη 2020», (2η παράγραφος: τα εισαγωγικά)
- Στον τόπο μας τα δικαιώματα των ΑμεΑ είναι συνταγματικά κατοχυρωμένα (άρθρο 4, 21 παρ. 2, 3 και 6) (3η παράγραφος: η παρένθεση)

17048

Απάντηση

- «άτομο με αναπηρία είναι κάθε άτομο με κινητικό ή αισθητηριακό ή νοητικό ή ψυχικό πρόβλημα ή χρόνιο πρόβλημα υγείας (π.χ. μεσογειακή αναιμία)»: Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται, γιατί περικλείουν έναν ορισμό.
- Με την έννοια αυτή όλοι είμαστε εν δυνάμει ανάπηρα άτομα!: Το θαυμαστικό εδώ εκφράζει τη θετική στάση και τη διάθεση συμπερίληψης στο σύνολο των ατόμων και των ΑμεΑ.
- (Π.Ο.Υ.): Η παρένθεση αποτελεί συντομογραφία της επωνυμίας του «Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας», που είναι διεθνής θεσμός.
- «Ευρώπη 2020»: Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται, για να δηλώσουν τον τίτλο μιας διεθνούς στρατηγικής της Ευρώπης για τους ΑμεΑ.
- (άρθρο 4, 21 παρ. 2, 3 και 6): Η παρένθεση επεξηγεί με ακρίβεια το νομοθετικό πλαίσιο που υλοποιεί τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα των ΑμεΑ, σε περίπτωση που ίσως κάποιος θελήσει να ανατρέξει σ' αυτό.

21. Στο Κείμενο 1, στην τρίτη παράγραφο, να ερμηνεύσεις μέσα στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα τη χρήση του ερωτηματικού στις διαδοχικές ερωτηματικές προτάσεις και των εισαγωγικών στις λέξεις / φράσεις «bullying» και «χαϊδεύουν αφτιά».

Είναι επομένως απαραίτητο να ακολουθούμε κάποια βασικά συνετά βήματα στην αξιολόγηση μιας συμπεριφοράς πριν την χαρακτηρίσουμε εκφοβισμό ή και προσπάθεια χειραγώγησης. Θα πρέπει να προσδιορίσουμε τι ακριβώς συμβαίνει και να αναρωτηθούμε: Έχει κακές προθέσεις ο συγκεκριμένος άνθρωπος; Μήπως περνάει μια άσχημη ημέρα γεμάτη στρες ή δεν έχει την ωριμότητα να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση; Τέτοια φαινόμενα συχνά δεν αντιστοιχούν σε θύτες «bullying» αλλά χαρακτήρες που, στην προσπάθειά τους να υλοποιήσουν το πρόγραμμα ή τη φιλοδοξία τους, ή ακόμα και να υπηρετήσουν τους εταιρικούς στόχους, επιδίδονται σε σκληρή εργασία και ασκούν έντονη κριτική με άμεσο τρόπο χωρίς να «χαϊδεύουν αφτιά».

19748

Απάντηση

- ερωτηματικό: «Έχει κακές προθέσεις ο συγκεκριμένος άνθρωπος; Μήπως περνάει μια άσχημη ημέρα γεμάτη στρες ή δεν έχει την ωριμότητα να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση;». Το ερωτηματικό ως σημείο στίξης δείχνει προβληματισμό. Στην προκειμένη περίπτωση ο αρθρογράφος διατυπώνει δύο διαδοχικές ερωτήσεις τις οποίες πρέπει να υποβάλει κάποιος στον εαυτό του στο πλαίσιο της αξιολόγησης μιας πειστικής-επιθετικής συμπεριφοράς, προκειμένου μέσα από αυτόν τον εσωτερικό προβληματισμό να οδηγηθεί σε έναν ασφαλέστερο χαρακτηρισμό της εν λόγω συμπεριφοράς ως εκφοβιστικής ή μη. - «bullying»: Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται εδώ επειδή η λέξη bullying είναι όρος. Συγκεκριμένα αποδίδει τον εκφοβισμό, την εκδήλωση κακοποιητικής (σωματικής, λεκτικής, ψυχολογικής κ.λπ.) συμπεριφοράς από κάποιον ή κάποιους ισχυρούς σε βάρος ενός ή περισσότερων «αδυνάμων».

- «χαϊδεύουν αφτιά»: Τα εισαγωγικά εδώ χρησιμοποιούνται, για να δηλωθεί ότι η έκφραση χαϊδεύουν αφτιά έχει μεταφορική σημασία (συνυποδηλωτική). Ειδικότερα, μέσα στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα, με τη φράση αυτή υπονοείται ότι σε έναν επαγγελματικό χώρο κάποιοι υψηλόβαθμοι «επιδίδονται σε σκληρή εργασία και ασκούν έντονη κριτική με άμεσο τρόπο χωρίς να δείχνουν επιείκεια» απέναντι στους απλούς υπαλλήλους

22. Στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1 να επισημάνεις τον ρόλο των ακόλουθων σημείων στίξης.

α. του θαυμαστικού

Η γυναίκα σκοντάφτει πάνω του και πέφτει, ενώ την ίδια στιγμή η παρέα ξεσπά σε γέλια και σε επευφημίες γι' αυτόν που είχε τη φαινή ιδέα! (2^η παράγραφος)

β. των εισαγωγικών

Η γυναίκα δεν ανήκε στους ευνοημένους της Φύσης, αυτούς που θα χαρακτηρίζονταν «ευειδείς».(3^η παράγραφος)

γ. των κομμάτων, της παρένθεσης και της διπλής παύλας

Καμία προοδευτική πολιτική δύναμη, καμία ευαίσθητη ανθρωπιστική οργάνωση, κανένα αντιρατσιστικό κίνημα δεν ασχολήθηκε ποτέ με αυτό το είδος κοινωνικού ρατσισμού. Και κανείς απ' αυτούς δεν ανησύχησε για τις (εν μέρει κληρονομημένες, εν μέρει αναδυόμενες) νοοτροπίες και συμπεριφορές μιας πολύ σκληρής νέας γενιάς σε ό,τι αφορά την αισθητική διαφορετικότητα ή – ακόμα χειρότερα – τη φυσική αδυναμία. (7^η παράγραφος)

20153

Απάντηση

α. θαυμαστικό: αγανάκτηση, αποδοκιμασία ή ειρωνεία

β. εισαγωγικά: ειρωνεία

γ. κόμματα: παράθεση πληροφοριών με συνοπτικό τρόπο (ασύνδετο σχήμα) παρένθεση: σχόλιο συγγραφέα

διπλή παύλα: έμφαση στην απόδοση του μηνύματος που ακολουθεί

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ